Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Voxit valtionhallinnon strategiaprosesseissa

Malli työkalun juurruttamisen tueksi ja oppeja ympäristöministeriön strategiaprosessista.

19.10.2026

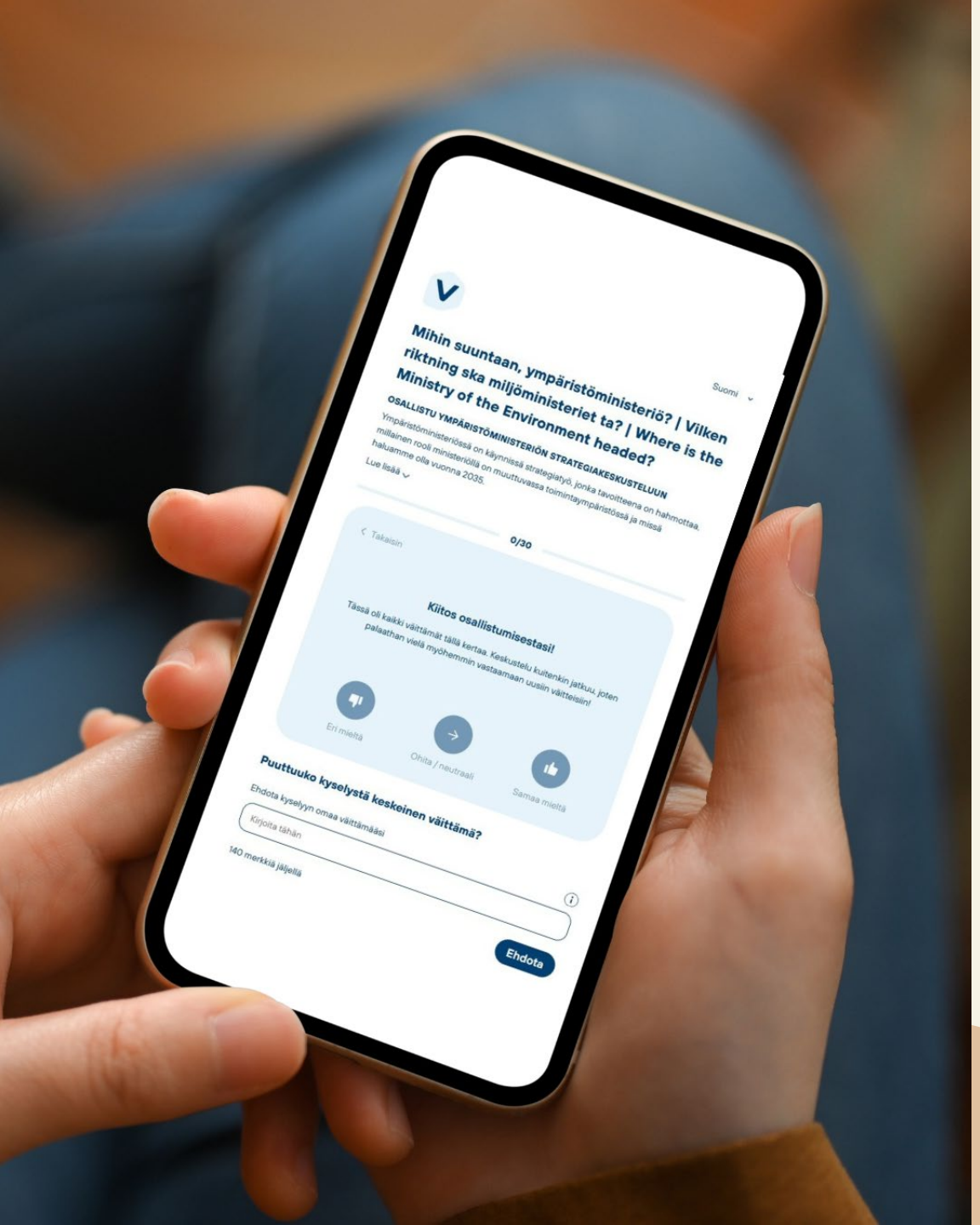
Sisältö

- Mallin tausta
- Mikä on Voxit?
- Voxit-keskustelun käytännön toteutus
- Voxit strategiaprosessissa
  - Voxitin rooli ministeriön strategiatyössä
  - Tarvittavat syötteet ja pohjatiedot
  - Voxitin tuotoksia strategiatyöhön
- Voxit ympäristöministeriön strategiaprosessissa ja virkapuheenvuoron valmistelussa
- Opit ja huomiot Voxitin hyödyntämisestä

Mallin tausta

- Voxit-keskustelu voi tuottaa strategiatyöhön tietoa eri sidosryhmien näkemyksistä ja niiden jakautumisesta
- Tämä malli kuvaa, miten Voxit-keskustelu suunnitellaan, toteutetaan ja kytketään osaksi valtionhallinnon organisaation strategiaprosessia.
- Malli perustuu ympäristöministeriön strategiatyöhön 2026, jossa Voxitia käytettiin ensimmäistä kertaa ministeriön strategiatyössä ja virkapuheenvuoron valmistelussa.
- Malli on tarkoitettu ministeriöiden ja virastojen strategiatyöstä, osallisuudesta ja viestinnästä vastaaville sekä kumppaneille, jotka tukevat osallistamista.
- Mallin ovat laatineet Motiva Oy:n Tiia Merenheimo, Okariina Rauta ja Sini Marttinen.

Mikä Voxit on?

- Voxit on avoimeen lähdekoodiin perustuva keskustelualusta (aiemmin Polis).
- Osallistujat äänestävät väitteitä (samaa mieltä, eri mieltä, ohita) ja voivat lisätä omia väitteitään muiden äänestettäviksi.
- Alusta ryhmittelee osallistujat äänestyskäyttäytymisen perusteella mielipideryhmiin ja näyttää konsensuksen sekä jakolinjat.
- Osallistuminen on anonyymia.
- Voxit ei ole perinteinen kysely eikä mielipidemittaus. Se ei tuota tilastollisesti edustavaa kantaa, vaan kuvan osallistuneiden näkemysten rakenteesta.

Lähde: Sitra

Voxit-keskustelun käytännön toteutus

1

Aikataulu ja resursointi

Yhteinen aikataulu, roolit, kytkös päätöspisteisiin

2

Teemat ja kohderyhmät

Teemat tavoitteesta, kohderyhmien rajaus

3

Tausta- ja siemenväitteet

Laatiminen, testaus ja viimeistely yhdessä

4

Keskustelu ja moderointi

Pelisäännöt, kriteerit, päivittäinen moderointi

5

Analyysi ja raportointi

Purku, tulkinta, tiivistys jatkotyöhön

Työläimmät vaiheet: varaa eniten aikaa ja selkeä työnjako

Viestintä koko ajan: uutinen avauksesta → nostot keskustelun aikana → tuloksista uutisointi

Ministeriön ja osallistamisen kumppanin roolit

Voxit-keskustelun legitimiteetin vuoksi on suositeltavaa, että keskustelua moderoi ja tuloksia koostaa jokin muu taho, kuin päätöksistä ja valmistelusta vastaavat viranhaltijat, esimerkiksi neutraali osallistamisprosessin kumppani.

MINISTERIÖN VALMISTELIJAT

- Voxitin hyödyntämisen suunnittelu osaksi strategiaprosessia
- Näkemykset keskustelun teemojen ja siemenväitteiden muotoiluun
- Asiantuntijakommentit moderoinnin substanssinäkökulmiin – esimerkiksi asiavirheiden ja aiheen rajaukseen liittyvien näkökulmien tunnistaminen
- Tulosten käsittely osana päätöksentekoa

OSALLISTAMISEN KUMPPANI

- Tuki teemojen rajaamiseen sekä siemenväitteiden muotoiluun
- Keskustelun käytännön rakentaminen ja moderointi
- Analyysi keskustelun tuloksista

Voxitin rooli ministeriön strategiatyössä

- Voxit-keskustelua voi hyödyntää eri vaiheissa strategiaprosessia. Seuraavan sivun taulukkoon on koottu ehdotuksia Voxitin hyödyntämistavoista eri vaiheissa.
- Voxit täydentää muita osallistamisen menetelmiä, kuten työpajoja ja asiantuntijavalmistelua. Se tuottaa laajaa kuvaa siitä, mitkä teemat nousevat pintaan ja jakavat mielipiteitä.
- Keskustelun ajoitus ja hyödyntämiskohta kannattaa valita jo strategiaprosessin valmisteluvaiheessa ja suunnitella, miten Voxitin tulokset kytketään muihin osallistamisen keinoihin ja miten niitä hyödynnetään strategiaprosessin päätöksenteossa.
- Alkuvaiheessa prosessia toteutetusta Voxitista on lisäksi mahdollista poimia syötteitä myös myöhempiin vaiheisiin analysoimalla tuloksia uudelleen eri näkökulmasta.
- Olennaista on, että Voxitin hyödyntäminen kohdennetaan sellaiseen vaiheeseen, jossa päätöksenteossa voidaan aidosti huomioida erilaisia esiin nousevia näkökulmia, eivätkä päätökset ole ennalta lukittuja.

Voxitin mahdollisia rooleja strategiatyössä

Strategiatyön vaihe	Voxitin rooli esimerkiksi	Milloin soveltuu
Nykytila ja toimintaympäristön muutokset	Yhteinen kuva toimintaympäristön muutoksista ja signaaleista, kiistanalaiset tulkinnat, puuttuvat teemat	Aiempaa kartoitusta ei ole tai halutaan kerätä laajemmin tietoa, mitkä ilmiöt koetaan tärkeiksi
Visio, tavoitteet ja rooli (Ympäristöministeriön esimerkki)	Yhteisen pohjan etsintä ja tavoitteisiin liittyvien jännitteiden tunnistaminen	Tietopohjaa toimintaympäristöstä on jo olemassa, ja halutaan testata suuntaa, tavoitteita ja organisaation roolia
Strategiset valinnat ja painopisteet	Jakolinjojen näkyväksi tekeminen ja vuoropuhelun tarpeiden tunnistaminen, näkemykset priorisointien tueksi	Tavoitteita on jo muotoiltu, niiden priorisointiin ja painotuksiin on erilaisia vaihtoehtoja ja näkemyksiä
Virkapuheenvuoron valmistelu (ministeriöt) (Ympäristöministeriön esimerkki)	Poliittisesti ajankohtaisten teemojen sekä niihin liittyvien jännitteiden ja yhteisten näkemysten tunnistaminen	Halutaan tunnistaa, mille virkakunnan näkemyksille on sidosryhmien tuki ja missä on jännitteitä, kun halutaan ymmärtää erilaisia näkemyksiä virkakunnan sisällä
Toimeenpano	Toimeenpanon keinojen, esteiden ja sitoutumisen kartoitus	…
Seuranta ja arviointi	Pulssimittaus: onko suunta muuttunut, onko toimintaympäristössä muutoksia jotka pitäisi huomioida	Kun on seurannan perusteella on mahdollisuus tehdä strategisia valintoja ja uudelleen suuntaamista

Voxitin syötteet ja tuotokset

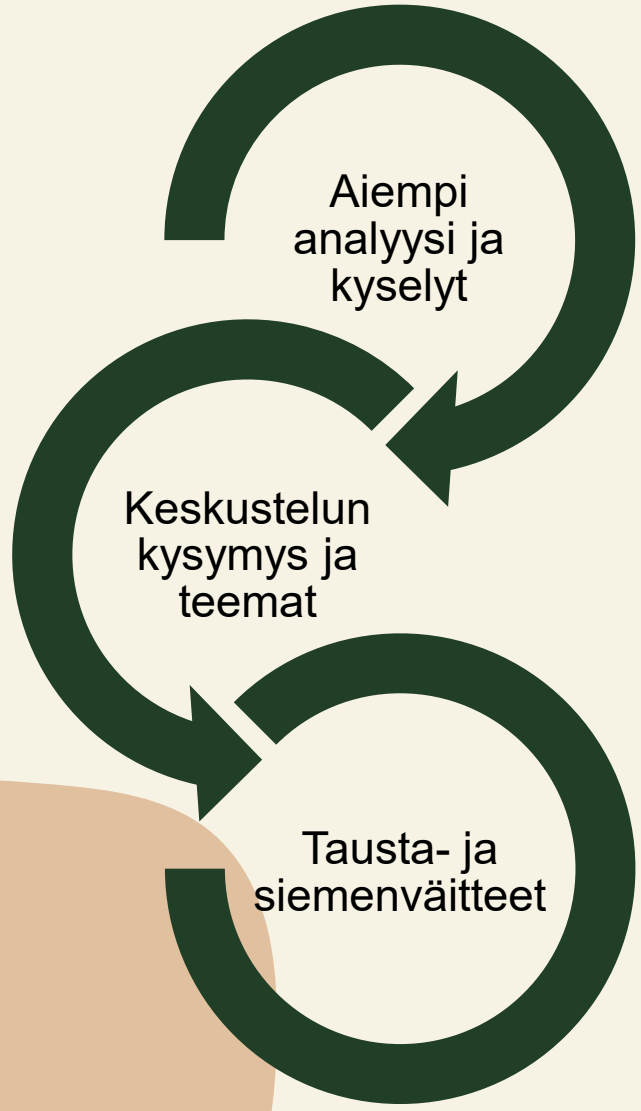
Syötteet Voxitiin

- Aiempi analyysi ja kyselyt
- Keskustelun kysymys ja teemat
- Tausta- ja siemenväitteet

Tuotokset strategiatyöhön

- Konsensusalueet
- Jännitteet ja jakolinjat
- Kohderyhmien erot
- Uudet näkökulmat

Mitä Voxitin suunnitteluun tarvitaan?

Voxitin suunnittelussa voidaan hyödyntää strategiaprosessin eri vaiheiden pohjatietoa:

- Nykytilakartoitus ja toimintaympäristöanalyysi
- Edellisen strategiakauden arviointi
- Osallistamisesta saadut syötteet edellisistä strategiaprosessin vaiheista

Näiden tietojen pohjalta voidaan suunnitella:

- Keskustelukysymyksiä – mistä tarvitaan lisätietoa?
- Siemenväitteitä – mitä eri näkökulmia aiemmasta aineistosta jo nousee, joilla keskustelua halutaan suunnata?

Mitä Voxit tuottaa strategiatyöhön

Tuotos	Mitä se kertoo	Käyttö strategiatyössä
Konsensusalueet	Väitteet, joista selvä enemmistö on samaa mieltä	Strategian lähtökohdiksi ja perusteluiksi
Jännitteet ja jakolinjat	Väitteet, joissa mielipideryhmät eroavat	Muiden osallistamismenetelmien sekä johdon keskustelun aiheiksi
Kohderyhmien erot	Miten eri kohderyhmien, kuten henkilöstön ja sidosryhmien näkemykset poikkeavat	Viestinnän ja vuorovaikutuksen suunnitteluun
Uudet väitteet	Osallistujien omat näkökulmat, jotka puuttuivat valmistelusta	Sokeiden pisteiden ja heikkojen signaalien tunnistamiseen
Osallistumisen laajuus	Ketkä osallistuivat (taustaväittämien perusteella), mitkä väitteet ja teemat saivat paljon ja mitkä vähän vastauksia	Legitimiteetin ja sitoutumisen ymmärtäminen ja vahvistamistarpeet

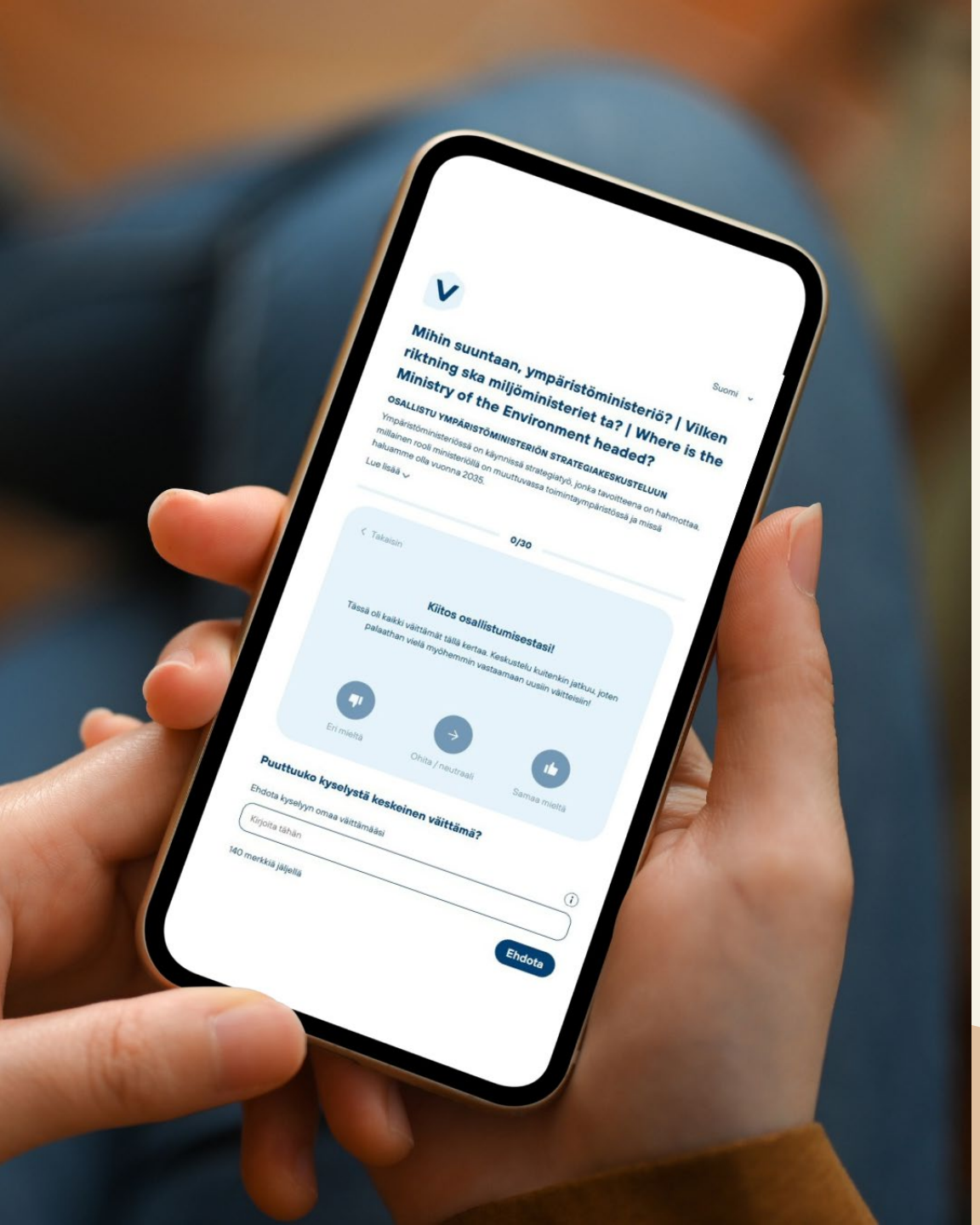
Voxit ympäristöministeriön strategiaprosessissa ja virkapuheenvuoron valmistelussa

Esimerkki ja oppeja hyödyntämisestä

Strategiaprosessin aikataulu

	Tammikuu-Helmikuu	Maaliskuu-Huhtikuu	Toukokuu-Heinäkuu	Elokuu-Syyskuu	Lokakuu
Strategia-prosessin vaihe	Nykytilan kartoitus ja toimintaympäristön muutokset Mihin toimintaympäristön muutoksiin strategian tulee vastata?	Tulevaisuuskuvan ja YM:n roolin määrittäminen Miten YM:n roolin tulee muuttua?	Strategian tavoitteiden muotoilu Mitkä ovat ministeriön vaikuttavuustavoitteet vuoteen 2035?	Virkapuheenvuoron valmistelu Tavoitteiden muutospolut Mitä ovat keinot tavoitteiden edistämiseen?	Valmis strategia
Osallistumis-vaiheet (henkilöstö ja sidosryhmät) & syötteet strategiaan	**Nykytilakyselyt (henkilöstö ja sidosryhmät):** • mitä toiminta-ympäristön muutoksia tulisi huomioida • roolin ja tavoitteiden päivitystarpeet	**Voxit-keskustelut (henkilöstö ja sidosryhmät):** • Näkemykset strategian tavoitteista	**Työpajat (henkilöstö, hallinnonala)** • Näkemykset strategian tavoitteista	**Voxit-tulosten 2. analyysi:** • Jännitteiset ja yksimieliset, poliittisesti ajankohtaiset teemat virkapuheenvuoro-valmistelun tueksi **Henkilöstön muutospolkutyöstöt**	

Voxit YM:n strategiaprosessissa

- Voxit-keskustelua edelsi nykytilakysely, josta koostettiin
  - Muutosajureita, trendejä ja signaaleja sekä skenaarioita sekä YM:n vaihtoehtoisia rooleja
  - Jännitteisiä kysymyksiä, joista ei ole yhteistä näkemystä – **erityisesti näistä muodostettiin siemenväitteet Voxit-keskusteluun.**
- Henkilöstölle ja sidosryhmille toteutettiin erilliset Voxit-keskustelut 16.3.-13.4.2026.
- Tuloksia hyödynnettiin strategian tavoitteiden muotoilun tukena.

Voxit-keskustelun teemat

Keskusteluiden siemenväitteet muotoiltiin käsittelemään seuraavia teemoja. Tavoitteena oli suunnata keskustelua

- **Molemmissa keskusteluissa**
  - Luonnon kantokyky, planetaariset rajat ja ekologinen kestävyyskriisi
  - Talouden kasvu ja talouskysymykset ja vihreä siirtymä
  - Rakentaminen, asuminen ja eriarvoistuminen
  - Alueellinen ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus, oikeudenmukainen siirtymä
  - Kansainvälinen yhteistyö ja vaikuttaminen
  - Tutkimustieto päätöksenteon perustana
- **Henkilöstölle:** Henkilöstöä ja johtamista koskevia väitteitä
- **Sidosryhmille:** Ympäristöministeriön rooli

Esimerkkejä siemenväitteistä

Luontokadon pysäyttämisen pitäisi olla tavoitteena yhtä tärkeä kuin ilmastonmuutoksen hillintä.

Ympäristötoimista täytyy tinkiä talouden taantumassa ja lykätä niitä parempaan taloudelliseen tilanteeseen.

Alueilla, joilla väki vähenee nopeasti, on purettava tarpeettomia rakennuksia ja tiivistettävä asutusta, jotta palvelut voidaan turvata.

Strategian tulee vahvistaa Suomen kykyä vaikuttaa EU-sääntelyyn ja kansainvälisiin sopimuksiin, ei keskittyä vain niiden toimeenpanoon.

Ympäristöministeriön valmistelutyön tulisi perustua nykyistä enemmän tutkittuun tietoon ja seuranta-aineistoihin.

Voxit-tulokset virkapuheenvuoron valmistelun tukena

Virkapuheenvuorovalmistelun käynnistysvaiheessa Voxit-keskusteluiden tuloksista analysoitiin poliittisesti ajankohtaisia teemoja ja näihin liittyviä vahvaa yksimielisyyttä osoittavia tai mielipiteitä jakavia ja jännitteisiä väitteitä. Koostetta hyödynnetään virkapuheenvuoron valmistelun tukena.

TULOKSISTA TUNNISTETTUJA TEEMOJA

1. Luonnon kantokyky ja kolmoiskriisi

- Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan kunnianhimo ja prioriteetit
- Luontopolitiikka
- Kestävyyskriisi, turvallisuus ja huoltovarmuus
- Vesiensuojelu

2. Vihreä siirtymä ja talouskasvu

- Kestävän hyvinvoinnin talousmalli ja vihreän siirtymän suunta
- Investointien ympäristövaikutukset
- Vihreän siirtymän talousohjaus

3. Rakennettu ympäristö ja aluekehitys

- Aluekehitys, yhdyskuntarakenne ja rakentaminen
- Asuminen, yhdenvertaisuus ja hyvinvointi
- Rakentaminen ja kiertotalous

4. Poikkileikkaavat teemat

- Tietopohjainen päätöksenteko ja tekoäly
- Kansainvälinen yhteistyö

Oppeja hyödyntämisestä

Opit ja huomiot pohjautuvat niin ympäristöministeriön strategiaprosessin aikana esiin nousseisiin havaintoihin kuin prosessin loppuvaiheessa ympäristöministeriön strategiatyön vastuutiimille toteutettuun arviointiin Voxitin hyödyntämisestä osana ministeriön strategiaprosessia.

LISÄARVO STRATEGIAPROSESSILLE

- Auttoi tunnistamaan näkemyksiä, joista vallitsi laaja yhteisymmärrys.
- Voxit oli ajoitettu strategiaprosessin kannalta tarkoituksenmukaiseen vaiheeseen.
- Tuotti strategiatyöhön sellaista tietoa, jota olisi ollut vaikea saada muilla osallistamisen menetelmillä.
- Täydensi muita osallistamisen menetelmiä, kuten Webropolia ja työpajoja.
- Voxitin avulla jäsentyi yhteinen suunta: Kestävyyssiirtymä ei synny yksittäisistä päätöksistä, vaan yhteisestä suunnasta. Ajatus ei ole, että suunnasta pitäisi olla konsensus, vaan se, että keskeiset ristiriidat tunnistetaan ja ratkaisut rakennetaan ne ymmärtäen.
- Voxit keskustelut vahvistavat, että strategian arvo syntyy sen kyvystä yhdistää kunnianhimo, realismi ja hyväksyttävyys

HAVAINTOJA KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSEEN

- Keskustelussa tarkasteltiin erityisesti YM:n strategisiin tavoitteisiin liittyviä jännitteitä. Voxit tarjosi mahdollisuuden testata väitteitä, tunnistaa ristipaineita ja nostaa esiin uusia näkökulmia jo ennen strategian linjausten lukkiutumista.
- Hyvä tapa vuorovaikuttaa sidosryhmien kanssa.
- Kannattaa käyttää riittävästi aikaa ja vaivaa siemenväitteiden tuottamiseen.
- Hyvä kumppani toteutuksessa on tärkeä. Lisää satsausta asiantuntijoiden osallistumiseen kysymysten muotoiluun, että ymmärtävät niiden tärkeyden.
- Väitteiden merkityksen ymmärtäminen tärkeää; ne ohjaavat tuloksia.
- Tärkeä ymmärtää strategiaprosessissa mihin kaikkiin vaiheisiin Voxit-tuloksia voidaan hyödyntää.

Lisätietoa Voxitin hyödyntämisestä osana strategiaprosessia

Kestävän kehityksen yhtiö Motivan roolina on toimia valtionhallinnon Voxit-keskusteluiden päätoteuttajana ja koordinoijana. Motiva on valtion 100 % omistama yhtiö ja valtionhallinnon sidosyksikkö.

www.motiva.fi/tietopankki/voxit-verkkokeskustelu-valtionhallinnon-valmistelun-tueksi/

Lisätietoja Voxitista:
Okariina Rauta, okariina.rauta@motiva.fi, puh. 041 524 7621
Sini Marttinen, sini.marttinen@motiva.fi, puh. 050 549 8798